

PŘEHLED OBSAHU

Obsah	VII
O autorovi	XI
Seznam použitých zkratk	XIII
Poděkování	XV
Předmluva	XVII

Části knihy

I. Problém soukromoprávní odpovědnosti	1
§ 1. Kontext a tři hlavní motivy	1
§ 2. Zběžný přehled argumentů	9
§ 3. Současný stav poznání	12
§ 4. Nové vymezení problému	22
§ 5. Metodologie práce	29
§ 6. Struktura práce	30
II. Historické kořeny pojmu odpovědnosti	33
§ 1. Rekonstrukce původního smyslu odpovědnosti v právu	33
§ 2. Právní a běžný jazyk	35
§ 3. Jazyková historie – kvantitativní část	36
§ 4. Jazyková historie – kvalitativní část	39
§ 5. Latina a řečtina	46
§ 6. Facit – Odkud se vzala odpovědnost a jaký byl její původní smysl	48
III. Počátky „českého“ problému odpovědnosti	51
§ 1. Postupné přibližování odpovědnosti a ručení	51
§ 2. Podstata ručení a jeho raný vývoj	54
§ 3. Ručení jako samostatný závazek	59
§ 4. Ručení jako integrální součást závazku	70
§ 5. Ručení jako odpovědnost	74
§ 6. Facit – Co jsme do soukromoprávní odpovědnosti vložili	80
IV. Důvody „českého“ problému odpovědnosti	85
§ 1. Od železnice k raketoplánu	85
§ 2. Proměny právního myšlení v historicko-politickém kontextu	87
§ 3. Materialistické pojetí práva	96
§ 4. Nová konstrukce právních norem	107

§ 5. Vliv konstrukce právních norem na teorii odpovědnosti	118
§ 6. Facit – Jakým způsobem jsme o odpovědnosti v právu dosud uvažovali	128
V. Řešení „českého“ problému odpovědnosti.	131
§ 1. Tři aspekty problému.	131
§ 2. Od revoluce pojmů k revoluci paradigmatu	137
§ 3. Pozitivní výměr nového paradigmatu	160
§ 4. Čím se lze v západní Evropě inspirovat – základní přehled	187
§ 5. Facit – Jak vyřešit „český“ problém odpovědnosti	205
VI. Teoretická koncepce odpovědnosti	213
§ 1. Problém odpovědnosti a tři motivy (část I.)	214
§ 2. Klíčové otázky a odpovědi	215
§ 3. Hlavní závěry práce.	221
§ 4. Obnova smyslu odpovědnosti a hranice soukromého práva	224
§ 5. Teoretická koncepce odpovědnosti jako způsob tázání po smyslu právních norem: uspokojení třetího motivu	233
§ 6. Implikace a využití	237

Doprovodné pasáže

Shrnutí.	243
Summary (English).	246
Seznam použitých pramenů	250
Rejstřík	273

OBSAH

Přehled obsahu	V
O autorovi	XI
Seznam použitých zkratk	XIII
Poděkování	XV
Předmluva	XVII

I. Problém soukromoprávní odpovědnosti	1
§ 1. Kontext a tři hlavní motivy	1
§ 2. Zběžný přehled argumentů	9
§ 3. Současný stav poznání.	12
a) Teorie práva	13
b) Legislativa a judikatura	14
c) Civilistika.	15
i. Odpovědnost jako hrozba sankcí (prospektivní)	17
ii. Odpovědnost jako sankce (retrospektivní).	18
iii. Skeptický přístup	18
iv. Současná literatura	19
d) Facit – Jak je u nás dnes odpovědnost teoreticky koncipována?	21
§ 4. Nové vymezení problému	22
a) Potřeba nového zkoumání	22
b) Typický způsob kladení otázek	24
c) Výběr otázek, jejich pořadí a zdůvodnění	26
§ 5. Metodologie práce	29
§ 6. Struktura práce.	30
II. Historické kořeny pojmu odpovědnosti	33
§ 1. Rekonstrukce původního smyslu odpovědnosti v právu.	33
§ 2. Právní a běžný jazyk	35
§ 3. Jazyková historie – kvantitativní část	36
§ 4. Jazyková historie – kvalitativní část	39
§ 5. Latina a řečtina	46
§ 6. Facit – Odkud se vzala odpovědnost a jaký byl její původní smysl	48
III. Počátky „českého“ problému odpovědnosti	51
§ 1. Postupné přibližování odpovědnosti a ručení	51
§ 2. Podstata ručení a jeho raný vývoj	54
§ 3. Ručení jako samostatný závazek.	59

a)	Dluh, závazek a obligace	60
b)	Závazek ručení a odpovídání	64
c)	Ručení v ABGB	66
§ 4.	Ručení jako integrální součást závazku.	70
a)	Schuld und Haftung (1874)	71
b)	Recepce doktríny Schuld und Haftung u nás.	73
§ 5.	Ručení jako odpovědnost	74
a)	Kruhovost odpovědnosti (ručení) a povinnosti	76
b)	Řešení kruhovosti v opuštění pojmu ručení.	78
c)	První ztráta smyslu odpovědnosti	79
§ 6.	Facit – Co jsme do soukromoprávní odpovědnosti vložili	80

IV. Důvody „českého“ problému odpovědnosti 85

§ 1.	Od železnice k raketoplánu	85
§ 2.	Proměny právního myšlení v historicko-politickém kontextu	87
a)	Prvá a druhá osa.	89
b)	Naturalismus	91
c)	Pozitivismus.	92
i.	Inkluzivní pozitivismus	93
ii.	Exkluzivní pozitivismus (formalismus).	94
d)	Materialismus.	96
§ 3.	Materialistické pojetí práva.	96
a)	Vznik a pozadí materialistické doktríny – odumírání práva	99
i.	Kritika formálního pozitivismu	99
ii.	Odumírání práva.	101
iii.	Návrat formy: Od člověka k občanovi a k lidu	102
iv.	Právo jako vůle lidu	103
v.	Jednodimenzionalita.	104
b)	Právní normy jako vůle lidu (kognitivní faktualismus).	105
§ 4.	Nová konstrukce právních norem	107
a)	Naturalistické pojetí právní normy	108
b)	Pozitivistické pojetí právní normy.	108
c)	Materialistické pojetí právní normy.	109
i.	Vznik nauky o trojčlenné struktuře právní normy	111
ii.	Převzetí Strogovičovy nauky do české právní teorie.	116
§ 5.	Vliv konstrukce právních norem na teorii odpovědnosti	118
a)	Třetí osa	118
b)	Materiální non-pozitivismus	119
c)	Materiální pozitivismus	122
d)	Formální pozitivismus	124
e)	Formální non-pozitivismus a materialistické pojetí odpovědnosti.	126
§ 6.	Facit – Jakým způsobem jsme o odpovědnosti v právu dosud uvažovali	128

V. Řešení „českého“ problému odpovědnosti	131
§ 1. Tři aspekty problému	131
a) Terminologická krize	133
b) Krize pojetí právní normy	134
c) Paradigmatická krize	136
§ 2. Od revoluce pojmů k revoluci paradigmatu	137
a) Kritické rozlišení odpovědnosti a zavázanosti	138
i. Responsibility a liability	140
ii. Výhody rozlišení odpovědnosti a zavázanosti	146
b) Kritika trojčlenné struktury právní normy	151
c) Příklon k ne-materialistickému paradigmatu	160
§ 3. Pozitivní výměr nového paradigmatu	160
a) Antická tradice	160
i. Filozofické kořeny odpovědnosti	163
ii. Korektivní spravedlnost	167
iii. Relaxační charakter odpovědnosti a korektivní spravedlnost jako vnitřní důvod přijatelnosti odpovědi	168
iv. Distributivní spravedlnost jako vnější důvod přijatelnosti odpovědi	172
v. Dílčí závěr	174
vi. Metodické využití antické tradice pro ospravedlnění sekundární odpovědnosti	174
vii. Odpovědnost a zavázanost ve světle antické tradice	178
b) Křesťanská tradice	179
i. Idea restituce	180
ii. Specifická křesťanská morálka	182
iii. Křesťanská tradice jako vnitřní důvod smyslu odpovědnosti	184
c) Západoevropská tradice	184
§ 4. Čím se lze v západní Evropě inspirovat – základní přehled	187
a) Doktrinální, filozofický nebo historický přístup?	187
b) Teorie korektivní spravedlnosti	190
c) Teorie chráněných práv (rights-based)	194
i. Protiprávnost ve světle teorie chráněných práv	197
d) Ekonomická analýza	199
e) Historizující přístup	202
f) Rekurzivní teorie (civil recourse)	203
§ 5. Facit – Jak vyřešit „český“ problém odpovědnosti	205

VI. Teoretická koncepce odpovědnosti 213

§ 1. Problém odpovědnosti a tři motivy (část I.)	214
--	-----

§ 2. Klíčové otázky a odpovědi	215
--------------------------------	-----

a) Historické kořeny pojmu odpovědnosti (část II.)	215
--	-----

b) Počátky „českého“ problému odpovědnosti (část III.)	216
--	-----

c) Důvody „českého“ problému odpovědnosti (část IV.)	217
d) Řešení „českého“ problému odpovědnosti (část V.)	218
§ 3. Hlavní závěry práce	221
a) Uspokojení prvních dvou motivů	221
b) Třináct tezí o odpovědnosti	221
§ 4. Obnova smyslu odpovědnosti a hranice soukromého práva	224
a) Jak o soukromoprávní odpovědnosti uvažujeme	226
i. Pozitivněprávní pojetí odpovědnosti (§ 24. obč. zák.)	226
ii. Sankční a aktivní koncepce odpovědnosti	228
iii. Subjektivní a objektivní odpovědnost	229
iv. Hranice soukromého práva	231
§ 5. Teoretická koncepce odpovědnosti jako způsob tázání po smyslu právních norem: uspokojení třetího motivu	233
§ 6. Implikace a využití	237
a) Jak můžeme o soukromoprávní odpovědnosti uvažovat (hermeneutické implikace)	237
b) Jak bychom měli o soukromoprávní odpovědnosti uvažovat (revoluční implikace)	239

Shrnutí	243
-------------------	-----

Summary (English)	246
-----------------------------	-----

Seznam použitých pramenů	250
------------------------------------	-----

Rejstřík	273
--------------------	-----